

Antagen av kommunfullmäktige KF § 11/260126

Vattentjänstplan

Beslutat av Kommunfullmäktige	Gäller för Söderhamns Kommun
Revideringshistorik Antagen KF § 11 2026-01-26	Rättslig eller annan grund Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster
Ersätter VA-plan för Söderhamns Kommun	Dokumentägare
Nästa revidering	Dokumentansvarig

Innehåll

1.	Sammanfattning	4
2.	Inledning.....	5
2.1.	Bakgrund	5
2.2.	Lagstiftning och relaterade styrdokument	5
2.3.	Metod.....	6
2.4.	Genomförande	7
2.5.	Revidering och uppföljning	7
3.	Vatten- och avloppspolicy	8
3.1.	Samhällsutveckling	8
3.2.	Övergripande utmaningar.....	9
3.2.1.	Utanför verksamhetsområde för allmänt VA	9
3.2.2.	Inom verksamhetsområde för allmänt VA	9
3.3.	Övergripande riktlinjer	10
3.3.1.	Riktlinjer för all VA-försörjning	10
3.3.2.	Riktlinjer utanför verksamhetsområde för allmänt VA.....	10
3.3.3.	Riktlinjer inom kommunalt verksamhetsområde	12
4.	Långsiktig planering för allmänna vattentjänster	13
4.1.	Allmän VA-försörjning i Söderhamns kommun.....	13
4.1.1.	Dricksvatten	13
4.1.2.	Spillvatten	13
4.1.3.	Dagvatten	14
4.1.4.	Ledningsnät	14
4.2.	Utmaningar	14
4.4	Handlingsplan.....	17
4.4.1	Inom verksamhetsområde.....	17
4.4.2	Verksamhetsövergripande åtgärder.....	18
5.	Framtida behov av allmänt VA	20
5.1	Lagkrav.....	20
5.2	Behovsbedömning för allmän VA-anläggning.....	20
5.3	Utredningsområden.....	21
5.4	Bevakningsområden.....	23
5.5	Övrig VA-utbyggnad	24
5.6	Arbets- och beslutsgång för nya verksamhetsområden.....	24
6	Enskilda lösningar	26

6.1	Kustnära områden	26
6.1.1	Nulägesbeskrivning.....	26
6.1.2	Framtida möjligheter	26
7	Skyfallspåverkan på den allmänna VA-anläggningen	28
7.1	Beskrivning av genomförd analys.....	28
7.2	Behov av åtgärder för att säkra den allmänna VA-anläggningens funktion vid skyfall.....	29
7.3	Fortsatt arbete.....	29
8	Undersökning av betydande miljöpåverkan	31
	Bilaga 1 Översiktskarta, bevaknings- och utredningssområden	32
	Bilaga 2 Ordlista	33

1. Sammanfattning

Vattentjänstplanen innehåller kommunens VA-policy och långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses samt kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall. Vattentjänstplanen har tagits fram genom ett verksamhetsövergripande arbete mellan Söderhamn Nära och Söderhamns kommun.

I Söderhamns kommun finns, som i alla kommuner, flera utmaningar som påverkar VA-försörjningen. Det handlar bland annat om svårigheter att lösa vatten- och avloppsfrågan med enskild lösning i många kustnära områden, stora investeringsbehov i den allmänna VA-anläggningen och utmaningar i ett förändrat klimat med bland annat ökade nederbörds mängder som följd. I vattentjänstplanen har både verksamhetsövergripande åtgärder och åtgärder inom verksamhetsområdet vattenförsörjning och avlopp identifierats för att säkerställa att det långsiktiga behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses.

Söderhamns kommuns kust präglas av fritidshusbebyggelse samt några områden med mer permanent bebyggelse. Detta leder till säsongvariation i näringsbelastning till recipienten med högre belastning under sommarhalvåret.

Det kan vara utmanande att lösa avloppsreningen längs kusten beroende på markförhållanden. Där infiltration inte är möjlig eller lämplig kan andra alternativ, enskilda eller gemensamma, vara lösningen. Lösningarna måste vara anpassade för att hantera säsongvariationer där det vintertid är låg eller ingen belastning till avloppsreningen. Det finns alternativ till enskild infiltration. Det kan till exempel lösas med gemensam infiltration eller dammar. Ett annat alternativ kan vara minireningsverk där det finns några lösningar som hanterar säsongsvierande belastning.

Söderhamns kommun har identifierat tre utredningsområden för allmänt VA. För övrig bebyggelse bedöms möjligheterna att lösa VA-försörjningen med enskilda lösningar generellt som goda. Sju områden har planpekats ut som bevakningsområden. Inget utbyggnadsområde i Söderhamns kommun har identifierats för denna planperiod.

En analys har genomförts för att bedöma hur väl allmänna VA-anläggningar i Söderhamns kommun klarar extrema väderhändelser i form av skyfall. Utfallet av bedömningen visade att en anläggning kräver åtgärd och fem anläggningar kräver vidare utredning.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster ska det finnas en aktuell vattentjänstplan i alla kommuner. Vattentjänstplanen ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodose, samt kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.

Vattentjänstplanen är inte bindande men utgör ett underlag för prioritering och beslut kring kommunens VA-försörjning.

Kommunen vill med vattentjänstplanen skapa en planering för att förvalta och utveckla kommunens försörjning av vatten och avlopp som stödjer kommunens samhällsutveckling utifrån gällande lagstiftning.

Kommunen har ansvar för att planera och arbeta för att tillgodose dricksvattenförsörjning och omhändertagande av avloppsvatten i kommunen (VA-försörjning). Ansvaret för VA-försörjningen är en fråga som berör flera av kommunens olika nämnder, sektorer och kommunala bolag liksom fastighetsägare i kommunen. Inom Söderhamns kommun är det Söderhamn Nära som ansvarar för den allmänna VA-anläggningen och för att leverera dricksvatten och rena avloppsvatten inom verksamhetsområdet för allmänt VA. Utanför verksamhetsområdet har varje enskild fastighetsägare eget ansvar för en VA-lösning om det inte kan visas föreligga ett behov av allmänna VA-tjänster.

2.2. Lagstiftning och relaterade styrdokument

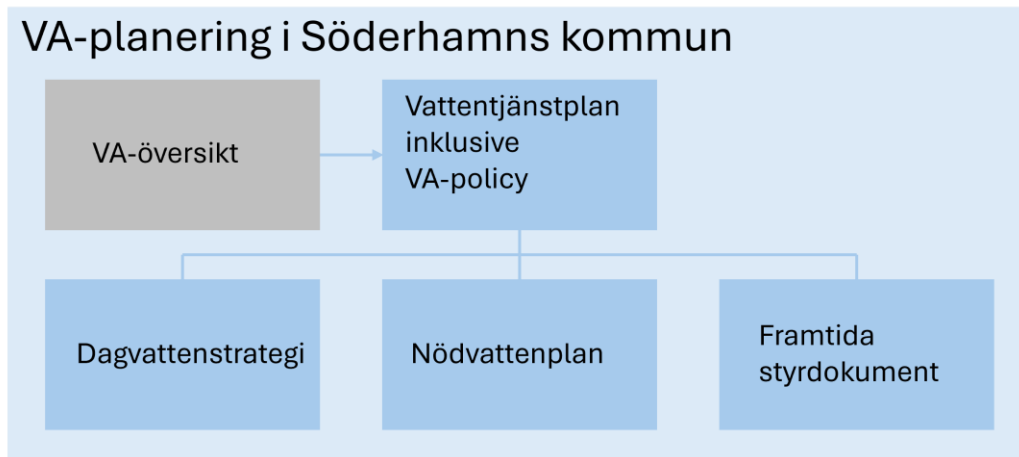
Ett flertal lagar styr och påverkar VA-verksamheten och VA-frågor i kommunen, exempelvis:

- Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster
- Plan- och bygglagen (2010:900)
- Miljöbalken (1998:808)
- Livsmedelslagen (2006:804)

Även Åtgärdsprogrammet för Bottenhavets vattendistrikt (2021-2027) och den Regionala vattenförsörjningsplanen för Gävleborgs län påverkar VA-verksamheten. För en mer utförlig beskrivning av styrande dokument och lagstiftning som påverkar VA-frågor, se VA-översikt för Söderhamns kommun.

Kommunens VA-plan (antagen 2021) kommer att upphöra i samband med att vattentjänstplanen antas. VA-policyn integreras i detta dokument och VA-översikten blir ett separat dokument. I bilden nedan illustreras hur olika styrdokument för VA förhåller sig till varandra. Observera att fler styrdokument för VA kan tillkomma när behov uppstår. VA-översikten beskriver på en översiktlig nivå nuläget för de frågor som har störst betydelse för VA-

försörjningen och fastställs därför på tjänstepersonsnivå, övriga styrdokument för VA fastställs av Kommunfullmäktige.

Figur 1. Bilden visar relationen mellan olika styrdokument för VA i Söderhamns kommun.

Vattentjänstplanen är ett av kommunens styrande dokument. Andra styrande dokument för Söderhamns kommun som har anknytning till VA-försörjningen är till exempel kretsloppsplan, dagvattenstrategi och översiktsplan. I Översiktsplan 2040 finns riktlinjer för användningen och prioriteringen av mark- och vattenområden samt beskrivningar över hur den bebyggda miljön ska bevaras och utvecklas.

2.3. Metod

Vattentjänstplanen har tagits fram genom ett verksamhetsövergripande arbete mellan Söderhamn Nära och Söderhamns kommun. Den VA-plan som antogs 2021 har utgjort en grund i arbetet med vattentjänstplanen.

Verksamhetsgemensamma åtgärder och åtgärder för den allmänna VA-anläggningen har reviderats och uppdaterats av olika arbetsgrupper utifrån dagens behov. Den behovsbedömning som ligger till grund för beskrivningen av det framtida behovet av allmänt VA har reviderats, för mer information om tillvägagångssätt se kapitel 5.

En utredning har gjorts avseende verksamhetsområden och var ansvar för beslut och genomförande av utredning, projektering och utförande ska ligga. Beslutsansvaret har kommunen medan utförande belastar taxekollektivet och därmed VA-huvudman.

Angående enskilda lösningar har denna vattentjänstplan fokuserat på kustnära områden. En stor del av bebyggelsen i kustnära områden, både enskilda fastigheter och grupper av fastigheter, är fritidshus. Det är också i kustnära områden som det finns ett tryck för omvandling och nybyggnation. Här fokuserar vattentjänstplanen på vilka alternativa lösningar som finns utan att peka på specifika områden.

För att beskriva skyfallspåverkan på den allmänna VA-anläggningen har en skyfallsbedömning gjorts, för en mer utförlig beskrivning av denna del se kapitel 8.

2.4. Genomförande

De åtgärder och utredningar som identifierats i vattentjänstplanen ska verkställas genom att de förs in i kommunens respektive Söderhamn Näras verksamhetsplanering och verksamhetsbudget. Arbetet kräver nära dialog och samarbete mellan kommunen och Söderhamn Nära.

Det är viktigt att kommunen och Söderhamn Nära samarbetar även i kommunikations- och informationsfrågor. Information till och kommunikation med fastighetsägare både inom och utanför verksamhetsområde är viktigt för att skapa en förutsägbarhet och möjlighet för fastighetsägare att sköta sin anläggning på bästa sätt, oavsett om man har enskild VA-anläggning eller tillhör den allmänna anläggningen.

2.5. Revidering och uppföljning

Kommunfullmäktige beslutar om antagande av vattentjänstplanen, planperioden är fyra år medan planeringshorisonten för åtgärderna sträcker sig 10–15 år fram i tiden.

Vart fjärde år ska kommunfullmäktige pröva om vattentjänstplanen är aktuell med hänsyn till behovet av allmänna vattentjänster.

Uppföljning av resultat inom vattentjänstplanens åtgärder och genomgång av kommande arbete leds av kommunstyrelsen i nära samarbete med Söderhamn Nära. En uppföljning av budget och hur arbetet med åtgärderna fortgår ska ske minst en gång per år.

3. Vatten- och avloppspolicy

Detta avsnitt är kommunens vatten- och avloppspolicy (VA-policy) med övergripande ställningstaganden och riktlinjer för VA-försörjningen. Den syftar till att skapa förutsättningar för en hållbar VA-försörjning utifrån lokala förutsättningar. Den förra VA-policyn fanns med i tidigare VA-plan som togs fram genom ett förvaltningsövergripande arbete och politiska diskussioner. Nuvarande VA-policy är i huvudsak densamma.

VA-policyn är styrande för VA-planeringen och därigenom en viktig del i kommunens översiktsplanering. Det är kommunfullmäktige som beslutar om antagande av VA-policy. Kommunfullmäktige ska även uppdraga kommunstyrelsen att ansvara för att en VA-översikt är uppdaterad inför varje revidering av VA-policy och vattentjänstplan. Utgångspunkten för VA-policyn är de lagkrav som gäller för VA-försörjning, däribland miljöbalken, lagen om allmänna vattentjänster, plan- och bygglagen, vattendirektivet och livsmedelsverkets föreskrifter och råd om dricksvatten. Det finns också nationella och regionala miljömål som ska beaktas liksom lokala mål och visioner.

3.1. Samhällsutveckling

Söderhamns kommuns utgångspunkt är att hållbar tillväxt skapas genom att hela kommunen utvecklas. Stad och landsbygd är delar av en helhet som samverkar. Bebyggelsen bör utvecklas i samspel med transportsystemen och då särskilt kollektivtrafiken. Ny bebyggelse på landsbygden ska koncentreras så långt det är möjligt kring fyra kommundelscentrum och längs identifierade utvecklingsstråk.

Söderhamn är en kustnära småstad. Kommunen har en ambition att utanför centrala Söderhamn rymma en landsbygd med levande lokalsamhällen. Fritidshus med inslag av permanenta hus dominerar hela kuststräckan och stora delar av skärgården. Skärgården innebär generellt en utmaning ur ett vatten- och avloppsperspektiv. För att skydda den oexploaterade kusten finns ett allmänt intresse att ny bebyggelse ska ansluta till befintliga bebyggelsegrupper.

Planering av vattennära områden behöver anpassas till ett förändrat klimat. Dricksvatten- och avloppsförsörjningen ska vara anpassad till förändrade klimatförhållanden med bland annat intensivare nederbörd och höjda vattennivåer i sjöar, kustvatten och vattendrag.

Befolkningsmängden i kommunen har minskat under de senaste årtiondena. Det innebär bland annat att kostnaderna för allmänt VA fördelas på färre medborgare eftersom kostnaderna till största del är fasta och inte rörliga. Om denna trend fortsätter kan det i ett längre perspektiv få negativa konsekvenser på avgiftsnivåer för VA-taxan och hur den ska fördelas.

3.2. Övergripande utmaningar

Inom kommunen finns följande övergripande utmaningar:

- Säkerställa nuvarande samt framtida skydd av grund- och ytvattenresurser och reservvattenförsörjning.
- Anpassa planering och byggande samt säkra befintlig VA-försörjning till ett förändrat klimat.

3.2.1. Utanför verksamhetsområde för allmänt VA

För enskilda VA-anläggningar utanför kommunalt verksamhetsområde finns följande utmaningar:

- Många enskilda avloppsanläggningar uppfyller inte dagens krav och förorenar eller riskerar att förorena närbelägna vattentäkter och ytvatten, många enskilda avlopp kommer att behöva åtgärdas.
- Fastighetsägare med enskilda dricksvattentäkter, oavsett om de upplåter marken eller nyttjar vattentäkten själva, behöver medvetandegöras om vikten av provtagning av vattnet, tekniskt underhåll av brunnar och skydd av desamma för att kunna ha bra vatten idag och i framtiden.
- VA-föreningar och ansvariga för gemensamma VA-anläggningar har ett kontinuerligt behov av att förbättra vattenskydd, egenkontroll, organisation och tekniskt underhåll.
- Det finns behov av organisatoriska resurser för tillsyn av enskilda avlopp samt gemensamma dricksvattenanläggningar för att möjliggöra hållbara VA-lösningar.

3.2.2. Inom verksamhetsområde för allmänt VA

Inom det kommunala verksamhetsområdet finns behov av att:

- Skapa ekonomiska förutsättningar för att kunna genomföra ändringar av det kommunala verksamhetsområdet.
- Skapa ekonomiska förutsättningar för att kunna genomföra en långsiktig förnyelse av befintligt ledningsnät och befintliga VA-anläggningar.
- Skapa ekonomiska förutsättningar för att hantera teknikskifte och eventuella lagkrav avseende avlopps slam och avloppsrening i framtiden.

3.3. Övergripande riktlinjer

3.3.1. Riktlinjer för all VA-försörjning

- Kommunen ska ha en klimatanpassad och långsiktigt hållbar VA-försörjning utifrån lokala förutsättningar med beaktande av ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter.
- VA-försörjningen ska bidra till samhällsutvecklingen och stödja översiktsplanens inriktningar.
- Kommunens VA-försörjning ska bidra till en förbättrad yt- och grundvattenkvalitet.
- Alla betydande grund- och ytvattentillgångar för nuvarande och framtida uttag av dricksvatten ska skyddas i den fysiska planeringen.
- Fastighet med enskilt avlopp som kräver tillstånd ska ha en anläggning som är godkänd enligt miljöbalken.
- Dricksvattenförsörjning via kommunala vattenverk och större enskilda vattentäkter som berörs av Livsmedelsverkets lagstiftning ska ha fungerande vattendom, vattenskydd, egenkontroll, organisation och tekniskt underhåll.

3.3.2. Riktlinjer utanför verksamhetsområde för allmänt VA

- Kommunen ska medverka till informationsspridning och rådgivning gällande enskild VA-försörjning i syfte att främja anordnande av godkända och funktionella vatten- och avloppsanläggningar. Det innefattar även gemensamma anläggningar och samordnade VA-lösningar.
- Hög skyddsnivå för enskilda avlopp ska råda där behov finns för att skydda recipienter och vattentäkter.
- Det ska finnas organisatoriska resurser för att utöva tillsyn på samtliga större enskilda vattentäkter.
- Det ska finnas organisatoriska resurser för att kunna uppfylla målet om att samtliga enskilda avlopp ska vara godkända.
- Servitut för användning av kommunal mark för dricksvatten och avlopp och andra anläggningar ska endast medges om mark-användningen och allemansrättsliga värdena ej påverkas negativt.

- För bebyggelse på öar och i kustnära lägen som saknar vägförbindelse gäller:
 - Torra toalettlösningar
 - WC tillåts ej
 - BDT-avlopp (bad-, dusch-och tvättavlopp) kan tillåtas efter anmälan till Samhällsservicenämnden
- Om det är tekniskt möjligt med kommunal VA-anslutning utanför verksamhetsområdet gäller följande:

För enstaka fastigheter

- Anslutning till kommunalt vatten tillåts endast med godkänd avloppsanläggning.
- Enbart vattenanslutning tillåts inte om möjlighet till både vatten- och avloppsanslutning finns tillgänglig.
- Kommunalt avlopp får anslutas till fastighet som försörjs med enskilt vatten.
- Avtal ska upprättas som reglerar VA-förhållandet mellan den enskilde och VA-bolaget samt markupplåtelseavtal där kommunen är markägare (avtalsservitut).
- Ledningen ska hålla kommunal standard.

För samlad bebyggelse

- För fastigheter i samlad bebyggelse gäller att anslutning till kommunalt vatten och avlopp kan vara möjlig om fastighetsägarna bildar en gemensamhetsanläggning och samfällighetsförening för ledningsnätet.
- Anslutning till kommunalt vatten tillåts endast med godkänd avloppsanläggning.
- Enbart vattenanslutning tillåts inte om möjlighet till både vatten- och avloppsanslutning finns tillgänglig.
- Kommunalt avlopp får anslutas till fastighet som försörjs med enskilt vatten.
- Avtal ska upprättas som reglerar VA-förhållandet mellan gemensamhetsanläggningen/samfällighetsföreningen och VA-bolaget samt markupplåtelseavtal där kommunen är markägare (avtalsservitut).
- Ledningsnätet ska hålla kommunal standard.
- Den allmänna nyttan ska beaktas enligt § 6 Lagen om allmänna vattentjänster.

3.3.3. Riktlinjer inom kommunalt verksamhetsområde

- Kommunala vattentäkter ska ha vattenskyddsområden och föreskrifter som ges företräde gentemot andra intressen.
- VA-anläggningarnas långsiktiga funktion och driftsäkerhet ska säkerställas genom ett kontinuerligt förnyelse- och underhållsarbete.
- Vattenförluster (-svinn) ska minskas genom aktivt arbete med läcksökning, uppföljning och ledningsförnyelse.
- Tillskottsvatten ska minska genom ledningsförnyelse och att dag- och dränvatten i möjligaste mån separeras från spillvattennätet.
- Dricksvattenförsörjningen och avloppshanteringens ska vara säkra över tid genom beredskapsplanering och löpande åtgärder. Reservvatten och nödvattenförsörjning ska tryggas även vid samhällsstörningar.
- Det ska finnas ekonomiska resurser för att kunna förnya och bygga ut de kommunala VA-anläggningarna.
- Kommunen ska arbeta för att minimera mängden föroreningar och oönskade ämnen som hamnar i spill- och dagvatten.

4. Långsiktig planering för allmänna vattentjänster

4.1. Allmän VA-försörjning i Söderhamns kommun

I det här kapitlet beskrivs den allmänna VA-försörjningen övergripande och kortfattat. I kommunens VA-översikt finns en mer omfattande beskrivning av VA-försörjning inom och utanför verksamhetsområdet.

4.1.1. Dricksvatten

Cirka 85 procent av kommunens befolkning är anslutna till den allmänna vattenförsörjningen. Dricksvattnet i Söderhamns kommun kommer i dagsläget i huvudsak från fyra vattenverk. Vattenverken har idag kapacitet för att försörja kommunens invånare med dricksvatten och kvaliteten på dricksvattnet är i huvudsak god. Det finns dock problematik med PFAS-förorening i Ålsjöns vattentäkt, arbetet med åtgärder pågår och vattnet som levereras är under gränsvärdet. Generellt finns det även naturligt förekommande ämnen som kräver bearbetning för att uppnå önskvärd vattenkvalité. Ibland förekommer ett visst överuttag, vilket innebär att det finns ett behov av att ansöka om nya vattendomar.

Grundvattenskydden behöver förstärkas för att säkerställa framtida vattenförsörjning eftersom klimat- och samhällsförändringar kan innebära utmaningar för dricksvattenförsörjningen i framtiden. Även möjliga reservvattentäkter, såväl grund- som ytvatten, bör skyddas för framtida behov genom vattenskyddsområden och tillstånd för vattenuttag. Kommunen saknar en fullgod reservvattentäkt idag.

Fortsatt arbete med beredskapsåtgärder är också nödvändigt för att kunna säkerställa en robust dricksvattenförsörjning. Produktionen och distributionen av dricksvatten behöver göras så säker och robust att många av de förutsägbara störningarna kan hanteras utan påverkan på försörjningen. När ordinarie försörjning för dricksvattnet inte fungerar behövs nödvattenförsörjning, till exempel med vattentankar. VA-huvudmannen har ansvar för att detta fungerar.

4.1.2. Spillvatten

Cirka 83 procent av befolkningen är anslutna till allmänna avloppsreningsverk. Allmänt avlopp finns främst utbyggt i anslutning till tätorterna. För kommunens avloppsvattenrening finns sju avloppsreningsanläggningar. Avloppsreningen fungerar tillfredsställande och är tillräckligt dimensionerad för att klara ett visst utökat behov. Det uppstår dock problem med höga flöden och bräddningar i samband med större regn och snösmältning eftersom mycket av ledningsnätet är ett kombinerat nät, där spill- och dagvatten avleds i samma ledning och renas i reningsverk samt avloppsreningsanläggningar.

4.1.3. Dagvatten

I Söderhamns kommun finns idag ca 100 km dagvattenledningar, varav ca 90 procent är belägna inom Söderhamns tätort. Idag finns inget verksamhetsområde specifikt för dagvatten upprättat i Söderhamns kommun. En stor andel av nätet består av ett kombinerat system, där spill- och dagvatten avleds i samma ledning och renas i reningsverk samt avloppsreningsanläggningar. Resterande andel består av duplikat (separerat) system där dagvatten avleds separat i särskild ledning till närliggande recipient.

I områden där dagvattnet omhändertas i så kallat kombinerat nät bidrar dagvatten till föroreningar i slam samt större utsläpp av föroreningar, liksom bräddning vid höga flöden.

Söderhamns kommun har antagit en dagvattenstrategi där målsättningarna är

- Förbättrad vattenkvalitet samt robust och klimatanpassad dagvattenhantering.
- Resurs- och värdeskapande för kommunen.
- Miljönytta och kostnadseffektivitet i genomförandet.

4.1.4. Ledningsnät

Merparten av vatten- och avloppsanläggningarna i Söderhamns kommun är byggda under perioden 1950–1970. En stor del av avloppsnäten är kombinerade (dagvatten och spillvatten i samma ledningar) vilket påverkar belastningen på reningsverken.

Infrastrukturen i kommunen är i grunden uppbyggd för att klara av en större befolkningsmängd än den nuvarande. I vissa områden är ledningsnätet överdimensionerat och vid förnyelse byts ledningarna ut till dimensioner som motsvarar befintligt behov. Utbytestakten behöver öka jämfört med idag för att minska negativa effekter av för stora ledningar.

4.2. Utmaningar

I Söderhamns kommun finns flera utmaningar som påverkar VA-försörjningen. Det finns områden där det är svårt att lösa vatten- och avloppsfrågan med enskild lösning, främst i kustnära områden och områden med hög säsongbelastning. Svårigheterna beror på naturliga förutsättningar såsom markförhållanden men även täthet mellan bostäder och närhet till recipienter. Att lösa VA-frågan i dessa områden riskerar att bli kostsamt oavsett om enskilt eller allmänt VA bedöms vara den lösning som ska gälla.

Det bedöms framöver finnas stora behov i att investera i VA-anläggningen, som primärt är byggd under 1950- och 1970-talet, för att säkerställa en hållbar dricksvatten- och avloppsförsörjning. Annars är risken för stora samhällsstörningar kopplat till brister i vatten- och avloppsförsörjningen i framtiden överhängande. Förmågan att klara av investeringar och att även i

framtiden kunna säkra hållbara vattentjänster hänger även tätt samman med VA-organisationens kapacitet. För att lösa uppgiften krävs långsiktig kompetensförsörjning och utveckling av arbetssätt.

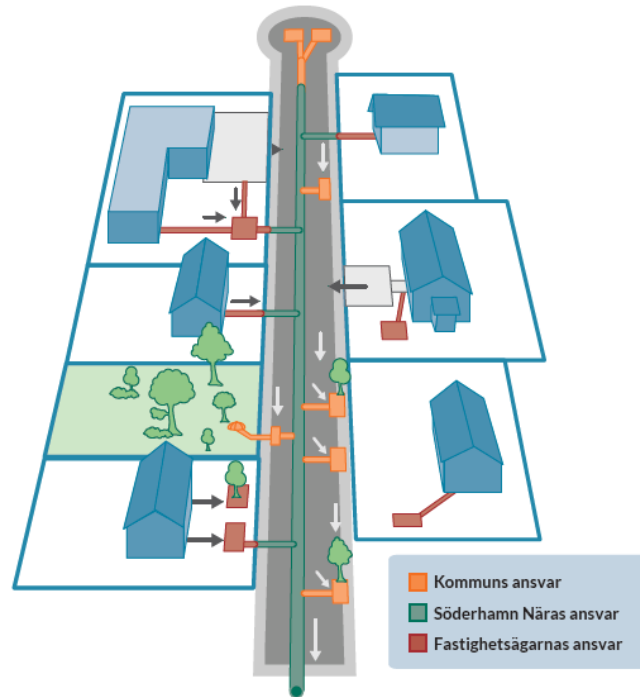
De flesta som är anslutna till allmänt dricksvatten får ett blandvatten från två vattentäkter. Orsakerna är flera, bland annat att inte överbelasta vattentäkterna, men också för att justera så att föroreningshalter av PFAS-ämnen samt flourid inte överskrids. För att säkerställa långsiktig leveranssäkerhet behövs ytterligare dricksvattenresurser. Att anlägga en ny vattentäkt skulle kunna vara en del av lösningen. Investeringar behövs för att minska risken för tillfällig eller långvarig vattenbrist.

Söderhamns kommun har ca 830 kilometer VA-ledningar. Ledningarna behöver kontinuerligt renoveras eller förnyas. Om förnyelsetakten är för låg så är det stor risk att problem uppstår. Det kan handla om vattenläckor, problem med dricksvattenkvalitén, källaröversvämningar eller att orenat avloppsvatten rinner ut i naturen när ledningar blir överbelastade. Alla ledningar blir dock inte för gamla samtidigt. Ledningens material, markförhållanden och driftförhållanden påverkar den tekniska livslängden. Att prioritera rätt ledningar vid rätt tillfälle är därför viktigt. Med ökade nederbördsmängder till följd av klimatförändringar ökar risken att de kombinerade ledningarna blir överbelastade. Det kan i sin tur orsaka källaröversvämningar eller utsläpp av orenat avloppsvatten i naturen.

En utmaning avseende dagvatten är att ansvaret är brett och fördelas mellan flera olika aktörer:

- Kommunen behöver arbeta med att skapa utrymme i bebyggelse för ökade regnmängder, både utifrån sitt planeringsansvar och som väghållare, förvaltare av allmänna platser och fastighetsägare.
- Söderhamn Nära behöver säkerställa att ledningar och andra anläggningsdelar är anpassade för ett förändrat klimat.
- Fastighetsägare behöver på den enskilda tomten se över möjligheterna att bidra till en bättre beredskap för klimatförändringar, både för sig själv och för andra.

Ansvar för dagvattenhanting är komplext och beroende på dagvattenlösning kan ansvarsförhållanden variera. Bilden nedan visar en principskiss på hur ansvarsfördelning för dagvattenhantering kan se ut i olika situationer.

Figur 2. Principskiss över ansvarsfördelning för dagvattenhantering. Bildkälla: Söderhamn Nära

4.4 Handlingsplan

I det här kapitlet presenteras de övergripande åtgärder som är en del av den långsiktiga planeringen för hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses.

4.4.1 Inom verksamhetsområde

Ansvarig för åtgärder inom verksamhetsområde för allmänt vatten och avlopp är Söderhamn Nära. De åtgärder som redovisas är ett långsiktigt löpande arbete som pågår under många år, inte bara innevarande planperiod.

- **Översyn av befintliga verksamhetsområden**
Översynen omfattar att utreda vilka områden som har kombinerat nät för dag- och spillvatten, samt var det finns avtalsanslutna fastigheter för spill- och dricksvatten som ligger utanför respektive verksamhetsområde. Översynen ska också omfatta huruvida enstaka fastigheter med enskilt VA i direkt anslutning till verksamhetsområden kan anses vara en del av det större sammanhanget.
- **Säkerställ skydd av allmänna vattentäkter genom översyn och vid behov revidering av vattendomar, skyddsföreskrifter och vattenskyddsområden**
Översyn och revidering sker utifrån en långsiktig och övergripande strategi och handlingsplan avseende såväl normaldrift som reservdrift. Arbetet är mycket viktigt för höjd säkerhet i dricksvattenleveransen och för att skydda vattentäkterna från föroreningspåverkan.
- **Genomför förnyelse och effektivisering av hela VA-anläggningen**
Förnyelsearbetet omfattar ledningsnät samt dricks- och spillvattenanläggningar. En förutsättning för genomförande är att resurser säkerställs för långsiktig finansiering. Effektivisering avser exempelvis lägre energiförbrukning och minskad användning av kemikalier.
- **Minska mängden tillskottsvatten i spillvattennätet**
Då orsakerna till tillskottsvatten varierar och olika typer av åtgärder krävs för att minska mängden, behöver tillskottsvattnets uppkomst klarläggas inom olika delområden innan åtgärder prioriteras.
- **Minska förluster på dricksvattennätet**
Åtgärder ska vidtas genom aktivt arbete med läcksökning, uppföljning och ledningsförnyelse. Genomförd övergång till smarta vattenmätare ger goda förutsättningar för arbetet.
- **Löpande vidta beredskapsåtgärder för en robust VA-försörjning**
För att upprätthålla en säker dricksvattenförsörjning och avloppshantering över tid behöver ett löpande arbete genomföras med exempelvis riskanalyser, kontinuitetshantering, skalskydd, informationssäkerhet, beredskapsplanering och övningar.
- **Klimatanpassning av VA-anläggningar**
Klimatanpassning är nödvändigt för att undvika att anläggningarna

påverkas negativt av klimatförändringar. Åtgärden avser i första hand att minimera risker för att de allmänna VA-anläggningarnas funktion påverkas negativt vid skyfall. Även andra klimatanpassningsåtgärder kommer att vara aktuella.

4.4.2 Verksamhetsövergripande åtgärder

Verksamhetsövergripande åtgärder avser sådana åtgärder där inte en verksamhet i kommunorganisationen på egen hand kan lösa uppgiften, utan det krävs ett gemensamt arbete för att lyckas.

I många vatten behövs en förbättring av vattnets status om miljö kvalitetsnormer ska nås. Vattnets status får inte heller försämrats vid exempelvis exploatering. I all fysisk planering, vid etablering, tillståndsgivning och förvaltning ska därför miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvattenförekomster och skydd av yt- och grundvattenresurser beaktas. Detta är viktigt för att kunna förbättra vattenkvaliteten i alla vatten och för att skydda relevanta vattenresurser till nuvarande och framtida behov av dricksvattenförsörjning. För att säkerställa VA-försörjningen i ett förändrat klimat ska även klimatanpassningsaspekter uppmärksammas i all fysisk planering.

Nedan redovisas en sammanställning av de åtgärder som planeras att utföras av Söderhamns kommun och Söderhamn Nära.

- **Genomför riskanalyser för de prioriterade dricksvattenresurser i kommunen som pekats ut i den regionala vattenförsörjningsplanen**
Syftet med riskanalyserna är att få ett helhetsgrepp av riskbilden och därmed bättre kunna skydda befintliga och framtida vattentäkter. Risk för påverkan från transport av farligt gods samt klimatförändringars påverkan ska ingå i riskanalyserna.
Ansvarig: Sektor styrning och stöd
Tidplan: Genomförande under perioden 2028–2032
- **Upprätthåll kontinuerligt arbete, samverkan och uppföljning gällande PFAS**
Avser bland annat PFAS-påverkan på befintliga och framtida vattentäkter. Även andra utredningar kopplade till PFAS-problematik är aktuellt.
Ansvarig: Sektor samhällsservice
Tidplan: Kontinuerligt
- **Ta fram en övergripande kommunal beredskapsplan för dricksvattenförsörjning och avloppshantering**
Planen syftar till att skapa en robust VA-försörjning för hela kommunen, både inom och utanför verksamhetsområde.
Ansvarig: Sektor styrning och stöd
Tidplan: Genomförande under perioden 2028–2032 (delvis pågående i arbetet med nödvattenplan)

- **Tydliggör roller och ansvar i arbetet med dagvatten**

För att skapa en förbättrad vattenkvalitet, samt en robust och klimatanpassad dagvattenhantering, behövs ett arbete med att tydliggöra roller, ansvar och kostnadsfördelning, samt utveckla samarbetet mellan olika sektorer inom kommunen och med Söderhamn Nära. Kommunen och Söderhamn Nära behöver även skapa en enklare och effektivare hantering av ärenden och prioritera åtgärder för att åstadkomma en hållbar dagvattenhantering. Detta innefattar även kontinuerligt underhåll av dagvattenanläggningar. Arbetet ska utgå från kommunens dagvattenstrategi.

Ansvarig: Söderhamn Nära

Tidplan: Genomförande under perioden 2026–2027

- **Ta fram riktlinjer gällande tillsyn för enskilt VA i utbyggnads- och utredningsområden**

Riktlinjer ska tas fram för att skapa en tydlighet och förutsägbarhet för fastighetsägare, för att säkerställa att fastighetsägare behandlas likvärdigt, samt för att skapa en enklare och effektivare handläggning inom kommunen. Även behov av kommunal teknisk standard för gemensamma anläggningar att använda som stöd vid handläggning av gemensamhetsanläggningar hanteras i denna åtgärd.

Ansvarig: Sektor samhällsservice

Tidplan: Genomförande under perioden 2025–2026

5. Framtida behov av allmänt VA

5.1 Lagkrav

Kommunernas skyldighet att ordna vatten och avlopp regleras i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (§6) och infaller om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang. Både skäl om större sammanhang och behov ur miljö- och/eller hälsosynpunkt ska vara uppfyllda. Om skälen enligt §6 är uppfyllda har kommunen ett ansvar och en skyldighet att besluta om verksamhetsområde och att tillgodose behovet av vattentjänster inom detta område genom en allmän anläggning.

Vid bedömning om kommunal skyldighet föreligger, ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

5.2 Behovsbedömning för allmän VA-anläggning

I det här delkapitlet beskrivs hur den behovsbedömning som ligger till grund för områdesindelningen för följande kapitel är genomförd.

När Söderhamns kommun tillsammans med Söderhamn Nära tog fram en VA-plan 2021 gjordes en första behovsbedömning. Behoven bedömdes utifrån följande parametrar; antal fastigheter, andel fritidshus och nyttjandegrad, bebyggelseutveckling, förutsättningar för dricksvattenförsörjning, känslighet för recipient och naturmiljö samt utsläppssituation och förutsättningar för enskilda avlopp. För att komma fram till en prioritering av vilka områden som skulle utredas först gjordes därefter en sammanvägning av parametrar för möjligheter och kostnader för fastighetsägare gällande egna avlopp samt kostnader och samordningsvinster för utbyggnad av allmänt VA.

I arbetet med denna vattentjänstplan har en genomlysning av den tidigare behovsbedömningen genomförts för att utreda om den fortfarande är aktuell. Genomlysningen avsåg att identifiera ändrade förutsättningar och/eller ny kunskap för berörda områden samt göra en översiktlig bedömning av förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom enskild anläggning.

Efter den aktualiserade behovsbedömningen delar Söderhamns kommun fortsatt in befintliga områden i två kategorier; utrednings- och bevakningsområden. Både antalet utredningsområden och bevakningsområden minskade vid genomlysningen av den föregående behovsbedömningen. Orsakerna till det minskade antalet är bland annat att lagen förändrats till att ta särskild hänsyn till möjligheten till fortsatt enskild lösning. För övrig bebyggelse bedöms möjligheterna att lösa VA-försörjningen med enskilda lösningar generellt som goda. Inget utbyggnadsområde i Söderhamns kommun har identifierats för

denna planperiod. Utbyggnadsområde är ett område som konstaterats ha ett behov av en allmän vatten- och avloppsförsörjning för att skydda närliggande recipienter, miljö och hälsa. Bedömningen grundar sig på bebyggelsens storlek, befintlig VA-situation, naturmiljö och exploateringsstryck med mera.

En översiktskarta som redovisar utredningsområden och bevakningsområden finns i Bilaga 1.

5.3 Utredningsområden

De områden utanför verksamhetsområdet där det finns indikationer på att det kan finnas behov att bygga ut allmänt VA, men där underlaget inte är tillräckligt för att göra en bedömning, kategoriseras som VA-utredningsområden. Det är alltså ett område som har enskild VA-försörjning men som kan ha behov av en förändrad VA-struktur. För dessa områden behöver en fördjupad VA-utredning genomföras för att behov ska kunna bedömas. Beroende på utredningens resultat bedöms området därefter vara antingen ett utbyggnads- eller bevakningsområde och flyttas från listan med utredningsområden vid nästkommande revidering av vattentjänstplanen. De områden som är aktuella för utredning redovisas i tabellen nedan i prioriteringsordning samt i efterföljande översiktskartor. Kartorna för utredningsområden är ungefärliga, avgränsning kan komma att justeras vid utredning.

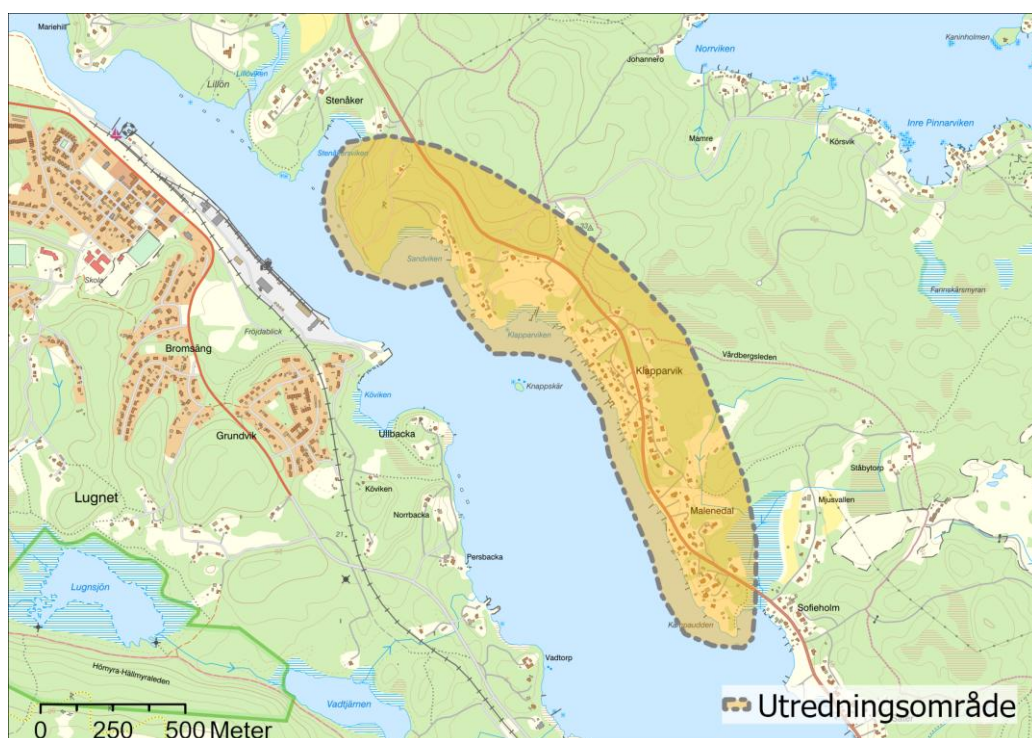
Tabell 1. Redovisning av utredningsområden i Söderhamns kommun.

Område	Utredningsskäl
Klapparvik/Malenedal <i>Tidplan: påbörjas år 2027-2029</i>	Eventuell negativ recipientpåverkan, Söderhamnsfjärden är näringsbelastad. Förutsättningar att anlägga enskilda avloppslösningar varierar i området. En förstudie för större exploatering av bostäder vid Sandviksudden pågår. I Klapparvik pågår nybyggnation av bostäder med enskild avloppslösning.
Däskär/Klösen <i>Tidplan: påbörjas år 2029-2031</i>	Eventuell negativ recipientpåverkan, grunda instängda vikar som tidvis har problem med algblomning. Det finns svårigheter att anlägga fullgoda enskilda avlopp på Däskär på grund av markförhållanden. Däskär och Klösen belastar delvis samma recipient och bör utredas samtidigt.

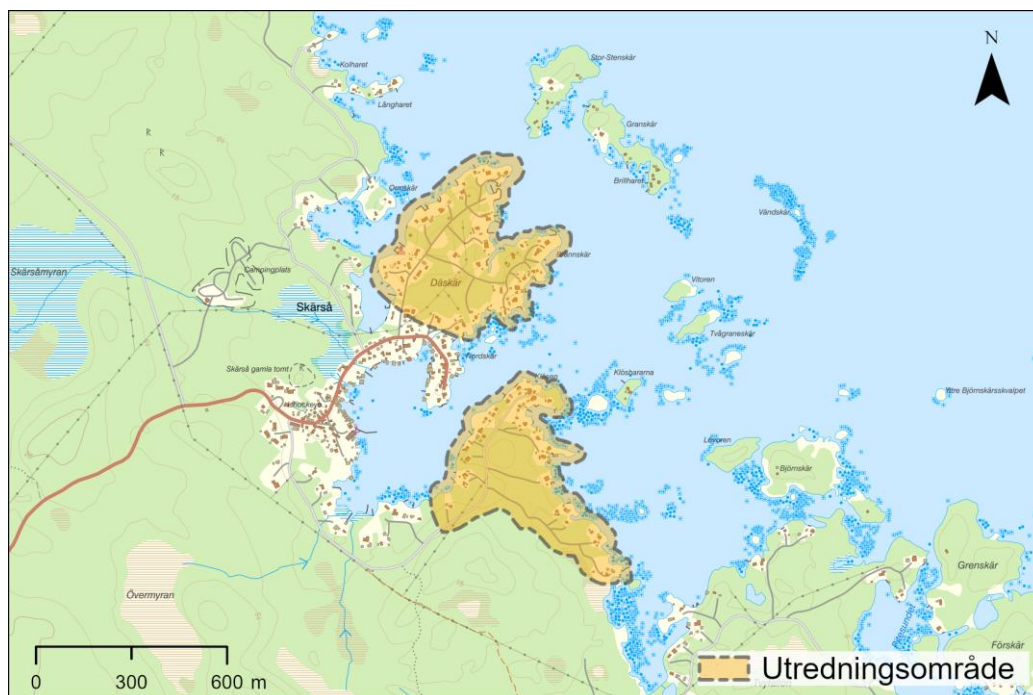
Vannsätter
(Pell-Persområdet)

*Tidplan: påbörjas år 2031-
2033*

Eventuell påverkan på enskilda dricksvattentäkter. I Pell-Persområdet är det svåra förutsättningar att anlägga enskilt VA, det är kort avstånd mellan dricksvattenbrunnar och avloppsanläggningar och det är bitvis täta marklager vilket ytterligare försvårar anläggande av enskilt VA.

Figur 3. Översiktskarta för utredningsområdet Klappavik/Malenedal.

Figur 4. Översiktskarta för utredningsområdet Däskär/Klösen.

Figur 5. Översiktskarta för utredningsområdet Vannsätter (Pell-Persområdet).

5.4 Bevakningsområden

De områden som utgör ett större sammanhang men inte anses utgöra ett utbyggnads- eller utredningsområde i dagsläget benämns bevakningsområden. Dessa områden anses inte ha ett behov av allmänt VA i dagsläget. För att något av dessa områden ska bli aktuella för utredning eller utbyggnad behöver förutsättningarna förändras, exempelvis genom ökad inflyttning och/eller ökad

exploatering eller en försämring ur miljö- och hälsohänseende. Dessa områden kommer beröras av enskild VA-försörjning tills vidare.

Att områden pekats ut som bevakningsområden kan bero på flera olika saker, exempelvis att de utgör omvandlingsområden, att det finns viss problematik kring anläggande av enskilt VA eller att de är belägna i närheten av en känslig recipient.

I bevakningsområden kan det vara extra viktigt med kommunala riktlinjer för enskilt vatten och avlopp och/eller bebyggelse i området, för att säkra en långsiktigt hållbar VA-försörjning.

Följande områden utgör bevakningsområden i Söderhamns kommun: Askesta, Jonskär, Kungsgården, Sikfjärd, Källvik/Djupvik, Vannsätter (Hjortstigen, Sven-Ols väg/Gärdet) och Svartsundet. En översiktskarta för bevakningsområden återfinns i bilaga 1.

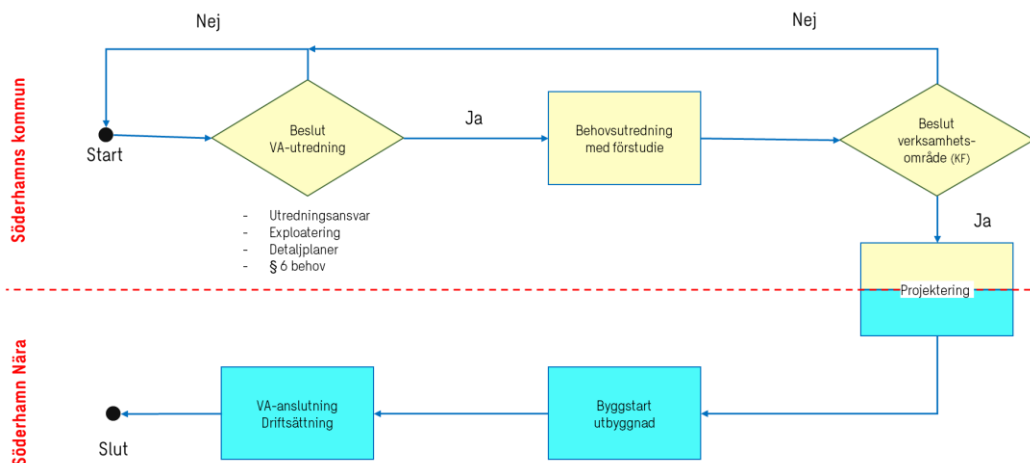
5.5 Övrig VA-utbyggnad

Allmänna vattentjänster kan komma att vara aktuella för nya exploateringsområden. Detta kommer utredas inom ramen för respektive ärende, plan eller exploateringsprocess. Det är även viktigt att befintliga områden beaktas och eventuellt utreds i samband med dessa processer för att bedöma området som en helhet och uppnå synergieffekter.

5.6 Arbets- och beslutsgång för nya verksamhetsområden

Söderhamns kommun initierar och fattar beslut om verksamhetsområden för allmänt VA. Kommunen ansvarar för de behovsutredningar som behöver göras. Bedömning om behov av allmänt VA och prioritering/tidplan görs i dialog med Söderhamn Nära. Kommunen ansvarar för att bereda ärenden om verksamhetsområde till kommunfullmäktige. När beslut om verksamhetsområde är fattat ansvarar Söderhamn Nära för vidare utredningar, arbete med miljötillstånd etcetera. Arbetet sker i nära dialog med kommunens sektorer. Därefter ansvarar de för genomförande av projektering och framtagande av budget för utbyggnad. Söderhamn Nära genomför utbyggnationen av VA-tjänster och ansluter fastigheterna inom verksamhetsområdet och driftsätter VA-anläggningen.

Se figur 6 för schematisk förklaring av arbets- och processflöde. Normalt tar denna process 5–10 år från start till slut.

Figur 6. Arbets- och processflöde nya verksamhetsområden.

6 Enskilda lösningar

Söderhamns stad har successivt utvecklats som en kustnära småstad med flera olika sorters boende. Sammantaget finns det ca 13 000 bostäder i kommunen, varav ca 7 400 är småhus. Inom kommunen finns också ca 3 600 fritidshus.

6.1 Kustnära områden

6.1.1 Nulägesbeskrivning

Fritidshus med inslag av permanenta hus dominerar hela kuststräckan och stora delar av skärgården. Den helt övervägande delen är uppförd utanför detaljplan och en mycket stor del på arrenderad kommunägd mark. I många fall har stränderna tagits i anspråk.

Trycket på strandnära områden ökar och många vill bygga nytt, förtäta eller omvandla fritidshuset till ett permanentboende. Det finns också en ökad efterfrågan på att bedriva verksamheter i strandnära lägen, inom bland annat besöks-, natur- och upplevelsenäring.

Längs delar av kusten är recipienten näringsbelastad och kan ha problem med algbloomning sommartid. Större fritidshusområden ger också högre belastning på recipient under sommarhalvåret. Det är variation avseende ålder och funktion på befintliga enskilda avloppsanläggningar även om många anläggningar har förnyats. I vissa områden kan det vara svårt att få till markbaserade lösningar, det gäller främst kustområden där jordlagret är tunnare. Andra lösningar behöver därför utredas.

Skärgården innebär generellt en utmaning ur ett VA-försörjningsperspektiv. Söderhamns kommun ser positivt på enskilda VA-lösningar där det är både möjligt och fördelaktigt, men det kan vara utmanande i vissa områden. En platsspecifik bedömning behöver alltid genomföras men där recipienten mår dåligt kan anläggningarna behöva klara hög skyddsnivå med avseende på miljöskydd.

6.1.2 Framtida möjligheter

De kustområden som bedöms problematiska, men som har förutsättning att lösa sin avloppsrening med egen enskild anläggning, kan göra det med slamavskiljare och markbaserade lösningar. I de områden där infiltration inte är möjlig eller lämplig på grund av otillräckliga markförhållanden bör andra lösningar tillämpas.

Minireningsverk är ett alternativ till lösning för en enskild avloppsanläggning. Det finns flera olika minireningsverk som fungerar även där tillförseln av avloppsvatten är ojämn eller upphör helt under flera månader, som för fritidshus.

I områden där husen ligger tätt och tomterna är små kan fastighetsägare undersöka möjligheten till gemensamma anläggningar. Även om det är tekniskt möjligt att upprätta en gemensam anläggning finns dock ändå risk att dricksvattenbrunnar kan komma att påverkas av infiltrerat avloppsvatten. För gemensam avloppsrening finns många möjligheter. I varje enskilt fall behöver en utredning genomföras kring vad som är mest lämpligt med hänsyn till lokala förhållanden. Det kommer även i framtiden vara i huvudsak enskilda och gemensamma lösningar för avlopp i kustnära områden.

7 Skyfallspåverkan på den allmänna VA-anläggningen

I framtiden förväntas klimatet i Gävleborgs län förändras till följd av den globala uppvärmningen. Enligt SMHI:s bedömning förväntas årsmedelnederbörden i Gävleborgs län öka med upp till 30 procent till slutet av seklet. Översvämningar, till följd av ökad nederbörd och kraftigare skyfall, utgör en betydande risk för påverkan på allmänna VA-anläggningar och konsekvenserna kan vara allvarliga för både miljö och samhälle. För att minimera riskerna vid skyfall är planering, implementering av skyddsåtgärder och regelbundet underhåll av allmänna VA-anläggningar avgörande. Kommunens ansvar enligt Plan- och bygglagen (PBL) kopplat till översvämningsrisker, innefattar att säkerställa en hållbar samhällsplanering som tar hänsyn till översvämningsrisker, inklusive att identifiera och bedöma risker i sin översiktsplanering. VA-huvudmannens ansvar är att ordna och upprätthålla ett effektivt system för dagvattenavledning vid vanliga regn. VA-huvudmannen ansvarar inte för att planera och ordna avledning av flöden som uppstår vid skyfall.

En analys har genomförts för att bedöma hur väl allmänna VA-anläggningar i Söderhamns kommun klarar extrema väderhändelser i form av skyfall. Utifrån analysen har åtgärdsförslag tagits fram för att säkra befintliga allmänna VA-anläggningar mot skyfall. Analysen omfattar inte översvämningsrisker för övrig bebyggelse och infrastruktur eller enskilda dagvattenlösningar (inklusive lösningar där kommunen i egenskap av fastighetsägare är ansvarig).

7.1 Beskrivning av genomförd analys

Riskanalysen för översvämning av allmänna VA-anläggningar har genomförts som en GIS-studie och omfattar samtliga verksamhetsområden för VA i kommunen. Följande typer av allmänna VA-anläggningar har bedömts som relevanta och ingick i analysen:

- Pumpstationer för spill-, dag- samt grundvatten
- Tryckstegringsstationer
- Reservoarer och vattentorn för dricksvatten
- Vattenverk
- Råvattenbrunnar
- Avloppsreningsverk
- Infiltrationsanläggning

Analysen studerade konsekvenser för allmänna VA-anläggningar ovan mark. Ökade flöden i ledningsnät, ökade flöden i vattendrag samt eventuella följder av detta ingick ej i analysen.

Skyfallsanalysen utfördes i form av en lågpunktskartering i Scalgo LIVE. Ett regndjup på 68 mm studerades i syfte att efterlikna effekten av ett 100-årsregn med varaktighet 1 timme inklusive klimatfaktor 1,25. Klimatfaktorn ökar regnintensiteten med 25 procent för att ta höjd för klimatförändringarna. Utifrån

resultatet från skyfallsanalysen identifierades de allmänna VA-anläggningar som hade ett stående vattendjup >0,2 m inom en radie på 10 m från anläggningen. Allmänna VA-anläggningar inom riskområden där vattendjupets utbredning var mycket liten och/eller där vattnet samlas i anläggningens utkant eliminerades i samråd med Söderhamn Nära. Framkomlighet till anläggning har tagits in som en parameter i bedömningen, men endast inom 10 meter ifrån anläggningens centrum.

De identifierade anläggningarna tilldelades en preliminär bedömning av prioritet utifrån vattendjup samt konsekvens av översvämning beroende på typ av anläggning.

7.2 Behov av åtgärder för att säkra den allmänna VA-anläggningens funktion vid skyfall

I den preliminära bedömningen identifierades de anläggningar som enligt resultatet från GIS-analysen ansågs ha högst prioritet. Efter genomgång av kompletterande underlag gällande upplevda problem/observerade risker från Söderhamn Nära tilldelades dessa anläggningar en ny bedömning utifrån kategorierna Åtgärd krävs - Vidare utredning krävs - Ingen åtgärd krävs. Vidare utredning krävs kan exempelvis vara att ingen tidigare problematik har identifierats men anläggningen bör ses över då analysen visar på att problem kan uppstå vid skyfall.

Utfallet från den nya bedömningen visade på att en anläggning krävde åtgärd och fem anläggningar krävde vidare utredning. Generella åtgärder som rekommenderades att implementera eller utreda vidare var exempelvis täta överbyggnader, se över höjd för elinstallation eller underhåll av närliggande dike för säker avledning av flöden från anläggningen.

Då 436 anläggningar ingick i analysen och åtgärdsbehovet avseende översvämningensrisk för den allmänna VA-anläggningen är lågt, antyder analysen att VA-anläggningen är rustad för ett framtida klimat.

7.3 Fortsatt arbete

Resterande anläggningar som ej prioriterades högst i den preliminära bedömningen kan fortfarande kräva vidare utredning eller åtgärd. Under analysarbetet har kompletterande arbetsdokument skapats, dessa ska användas som levande dokument för vidare arbete att skyfallssäkra de allmänna VA-anläggningar.

De övergripande, löpande åtgärder som listas nedan är också viktiga för att klimatsäkra allmänna VA-anläggningar i ett föränderligt klimat.

- Elanläggningar: Kontrollera att vital elutrustning klarar studerade vattennivåer vid översvämningar.

- Skyfallsberedskap: Ta fram driftinstruktioner för skötsel av diken och andra skyfallsleder. Utred förebyggande rensning av trummor och andra kritiska punkter. Om det kan uppkomma skada på allmänna eller enskilda intressen har markägaren underhållsansvar av diken på sin mark. Om kommunen ej är dikes- eller markägare behöver ansvarsfrågan utredas vidare.
- Intern kommunikation: Öka riskmedvetenhet inom kommunens förvaltningar.
- Bedömning av översvämning: Komplettera rutiner för ny- och ombyggnation av den allmänna VA-anläggningen med fokus på översvämningensrisk.
- Kontroll efter skyfall: Ta fram rutiner för om och hur allmänna VA-anläggningar bör inspekteras efter skyfall.

8 Undersökning av betydande miljöpåverkan

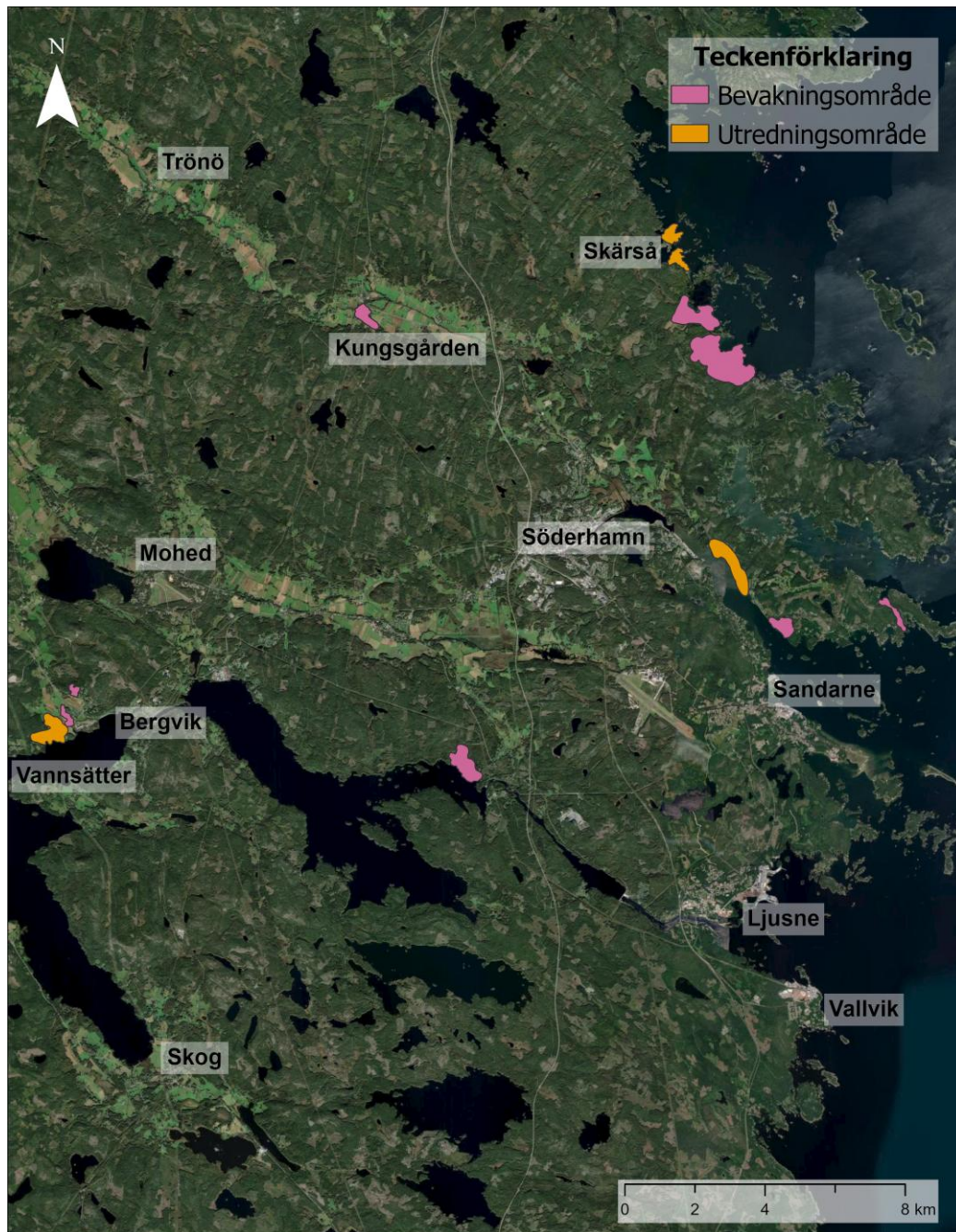
Vattentjänstplaner omfattas av bestämmelserna om strategisk miljöbedömning av planer och program (6 kap 5 § miljöbalken). Kommunen ska bedöma om förslag till vattentjänstplan kan antas medföra betydande miljöpåverkan. I det fall förslaget kan medföra en betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning genomföras.

I arbetet med vattentjänstplanen har endast områden för utredning av allmänt VA identifierats och inte några utbyggnadsområden. Utredningarna som ska genomföras kommer att visa om behov och därmed skyldighet att inrätta kommunalt VA föreligger. Först i det fall utbyggnadsområden identifieras efter utredning kan miljöpåverkan bli aktuell. De åtgärder som identifierats för den allmänna anläggningen avser förbättrande åtgärder för miljö och hälsa, genom en förbättring av befintlig VA-anläggning blir miljöpåverkan därför enbart positiv.

Vattentjänstplanen hanterar främst vad som behöver göras men inte hur åtgärder ska genomföras eller vilket eventuellt markanspråk åtgärder kan komma att kräva. Vidare utredningar krävs för att dessa frågor ska kunna besvaras.

Kommunens övergripande bedömning är att planförslaget inte medför någon betydande miljöpåverkan, därmed föreligger inte något behov av en strategisk miljöbedömning.

Bilaga 1 Översiktskarta, bevaknings- och utredningsområden

Översiktskarta för bevaknings- och utredningsområden.

Bilaga 2 Ordlista

Allmän VA-anläggning	En VA-anläggning för vilken kommunen har rättsligt bestämmande och som har ordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt lagen om allmänna vattentjänster.
Avloppsvatten	Förorenat vatten som avleds i avloppsledningsnätet. Det kan bestå av spillvatten, dagvatten och dräneringsvatten.
Dagvatten	Ytligt avrinnande regnvatten och smältvatten.
Enskild VA-anläggning	En VA-anläggning eller annan anordning för vattenförsörjning eller avlopp som inte är eller ingår i en allmän VA-anläggning.
Nödvatten	Nödvatten är vatten som distribueras till konsumenter på annat sätt än via ledningsnätet, exempelvis i tankar. Nödvatten ska hålla samma kvalitet som dricksvatten.
Reservvatten	Vatten från en alternativ vattentäkt med distribution via det ordinarie ledningsnätet. Reservvattenförsörjning motsvarar hela eller delar av ordinarie dricksvattenförsörjning.
Recipient	Mottagare av behandlat eller obehandlat avloppsvatten, till exempel hav, sjö, vattendrag.
Råvatten	Yt- eller grundvatten som används till produktion av dricksvatten.
Skyddsområde	Vattenskyddsområden fastställs för att i ett långsiktigt perspektiv trygga en god vattenkvalitet i viktiga vattentäkter.
Spillvatten	Förorenat vatten från bland annat

	hushåll och industrier.
VA-anläggning	En anläggning som har till ändamål att tillgodose behov av vattentjänster för bostadshus eller annan bebyggelse.
VA-huvudman	Ägaren av den allmänna VA-anläggningen och den som ansvarar för drift och underhåll av den allmänna VA-anläggningen.
VA-installation	Ledningar och därmed förbundna anordningar som inte ingår i en allmän VA-anläggning, men som har ordnats för en eller flera fastigheters VA-försörjning och som är kopplade eller avsedda att kopplas till en allmän VA-anläggning.
Vattentjänster	Dricksvatten, spillvatten, dagvatten (gata/fastighet).
Verksamhetsområde	Det geografiska område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning.